

SOCIAAL EN DUURZAAM INKOPEN IN DODE HOEK AANBESTEDERS

Caroline van Hulsteijn 09 okt 2015 Reageer

Overheden worstelen met het aanbesteden met maximale maatschappelijke waarde. Volgens de Aanbestedingswet moeten zij bij het aangaan van een overeenkomst ervoor zorgen dat er 'zoveel mogelijk maatschappelijke waarde' wordt geleverd voor de publieke middelen. Ondanks deze verplichting komt duurzaam en sociaal inkopen bij de overheid niet goed van de grond.

Dat is niet zo vreemd; maatschappelijke waarde is een begrip dat in de Aanbestedingswet niet wordt ingevuld. Ook verzuimt de Aanbestedingswet te concretiseren hoe overheden kunnen voldoen aan het vereiste om hiervan 'zo veel mogelijk' te leveren.

In de praktijk volstaan overheden daarom in vrijwel elke aanbesteding met het stellen van de 'SROI-eis' (Social Return on Investment). Doorgaans houdt de SROI-eis in dat de opdrachtnemer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moet inzetten bij de uitvoering van de opdracht, voor (ten minste) 5 procent van de opdrachtwaarde. De eis past echter lang niet bij alle opdrachten. Het uitvoeren van het groenonderhoud binnen een gemeente kan prima worden uitgevoerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar dat geldt niet voor een opdracht die bestaat uit de levering van bijvoorbeeld kantoorartikelen of uit gespecialiseerde werkzaamheden.

De SROI-eis geeft bovendien een verkeerde prikkel. Zodra de opdracht is afgerond laten opdrachtnemers deze mensen gewoon weer gaan, waarop ze opnieuw in de bijstand vervallen. Er is daardoor geen sprake van een structurele oplossing en dus ook niet van daadwerkelijke maatschappelijke meerwaarde.

Naast deze bezwaren tegen SROI houdt maatschappelijke waarde veel meer in dan alleen het (tijdelijk) aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Denk bijvoorbeeld aan circulaire inkoop, het verminderen van CO₂-emissie of het gebruik van fairtrade producten.

Overheden moeten meer inzetten op dergelijke duurzaamheids- en sociale aspecten, bijvoorbeeld door opdrachtnemers hier punten mee te laten verdienen -op basis van helder geformuleerde wensen- om zo meer kans te maken op gunning van de opdracht. Vanuit het oogpunt van stimulering van sociaal ondernemerschap is dit een adequaat middel. De Rijksoverheid is die mening eveneens toegedaan, zo blijkt uit het recente "Plan van aanpak maatschappelijk verantwoord inkopen overheden 2015-2010". In dit plan, dat minister Mansveld op 11 september 2015 heeft aangeboden aan de Tweede Kamer, wordt erop aangestuurd dat overheden meer gebruikmaken van gunningscriteria in het kader van maatschappelijk verantwoord inkopen, zodat bedrijven die zich onderscheiden op duurzame prestaties een gunningsvoordeel krijgen. Ook stimuleert het plan om uit te gaan van de levensduurkosten van een product of dienst en niet alleen van de aanschafprijs.

Het plan van de Rijksoverheid is echter nog lang niet voldoende. Het is hoog tijd om concrete handreikingen te bieden, zodat duurzaamheids- en sociale aspecten uitgangspunten worden bij aanbestedingen van de overheid. De komst van een 'Gids Maatschappelijke waarde', met mogelijkheden en voorbeelden van aanbesteden met maximale maatschappelijke waarde, is daarvoor een goed hulpmiddel. Aanbestedende overheden moeten samen met de markt hun schouders hieronder zetten, zodat deze Gids een breed draagvlak heeft en duurzame en sociale inkoop echt van de grond komt.

Caroline van Hulsteijn, advocaat bij CMS en gespecialiseerd in het bouw- en aanbestedingsrecht

Bron: <http://maatschappelijke-waarde>.

© Copyright 2015 Kluwer. Alle rechten voorbehouden.